

Het gebeurde in Zijpersluis

SCHOORL — Zaterdag trekken weer vele tienduizenden naar de begraafplaatsen en gedenktekens om de gevallen uit de tweede wereldoorlog te herdenken. Enkele ogenblikken stilte in acht te nemen en even in gedachten terug te gaan naar de vreselijke jaren tussen '40 en '45.

Daarna gaat het leven weer verder. Veertig jaar ligt die periode achter ons en die jaarlijkse „confrontatie”, die „herinnering aan” is nodig. Want hoewel de jongere generatie in het algemeen wat schouderophalend toekijkt, en dat is verklaarbaar, is het juist van het allergrootste belang dat vooral die jeugd duidelijk wordt gemaakt, hoe groot het leed is geweest. Juist vandaag de dag met de oorlogsdreiging op slechts korte afstand. Echter, ook voor de ouderen, en dan met name voor hen, die op de een of andere wijze bij dit leed betrokken zijn geweest, moet de herdenking op de vierde mei een gevoel van voldoening geven.

De graven. De gedenktekens; zij herinneren aan hen die vielen. Aan het keiharde verzet. Maar eveneens aan een groot aantal onschuldige landgenoten, die de oorlog en bezetting niet overleefden. Van wie velen nog met de bevrijding binnen bereik de dood vonden. Ook het Schoorlse Oranjecomité houdt de traditie in ere om op de avond van de vierde mei de stille tocht naar het monument te Zijpersluis te houden. En dat is een goede zaak. Immers, de steeds toenemende belangstelling voor deze tocht rechtvaardigt de organisatie ervan telkenjare.

Het gebeurde in Zijpersluis. Het verhaal over tien kerels, die op de elfde april 1945 op beestachtige wijze ter plaatse om het leven werden gebracht. Op de plek waar nu het door wijlen Willem Reijers uit Bergen gebeeldhouwde monument staat. De Hand van Zijpersluis, die symbolisch uit het graf omhoog steekt en die wil zeggen: „Halt, vergeet niet wat hier voor verschrikkelijks is gebeurd”.

Vrachtwagen

April '45, de bevrijding lijkt een kwestie van dagen. Er rijdt een Duitse vrachtwagen door Schoorldam richting Den Helder. Twee gewapende militairen zitten op de bumpers en leunen tegen de motorkap. Achter, onder de groene huid, een aantal zwaar bewaakte burgers. Een kwartier later wordt Schoorldam opgeschrikt door een salvo, even later gevolgd door tien schoten. Daarna wordt het beangstigend stil. Wat is er gebeurd? Een oudere man geeft antwoord. Op zijn „anti-plof-fiets” rijdt hij, helemaal overstuurd de buurtschap binnen. Kort tevoren heeft hij moeten toezien hoe tien mannen uit een vrachtwagen werden geschopt. Tien Hollandse gevangenen, mannen uit het verzet tegen de Wehrmacht. Uit Amsterdam zijn zij naar Zijpersluis vervoerd. Hun allerlaatste rit. Zij vallen voor het vuurpeloton.....

Het mislukken van een munitietransport over de Rijksweg naar Den Helder is de directe aanleiding tot het drama van Zijpersluis. In de nacht van 8 op 9 april krijgt een verzetsgroep lucht van dit transport, plaatst een landmijn onder de brug bij Zijpersluis. Maar er gaat iets mis.

Niet het transport wordt getroffen maar een Duitse militaire bus. Deze raakt van de weg en rijdt het kanaal in. De vijf inzittenden komen met de schrik vrij. Maar de bezetter wil wraak. Uit de huizen van bewaring

● De Hand van Zijpersluis
Foto: Wim de Maag

van Amsterdam en Alkmaar worden „de tien” opgehaald. Het zijn allen leden van de Ondergrondse, op 27 maart '45 wegens verraad (?) gearresteerd. Aanvankelijk zou de Duitse

wraakactie zich beperken tot het in brand steken van een aantal huizen langs de Rijksweg. Was dat maar gebeurd.....

JOUKE MINKEMA